

Vážení rodičia, priatelia,

v poslednom období v našej škole rezonuje téma používania mobilných telefónov. Z vašej strany sa stretávame s rôznymi reakciami, pozitívnymi i negatívnymi. Očakávali sme, že zavedenie takéhoto nariadenia v školskom poriadku nebude všetkými prijaté rovnako. Predsa len, je to citlivá oblasť, ktorá zasahuje nielen školské, ale aj domáce prostredie.

Každý iste súhlasí s tým, že mobily sa stali samozrejmom súčasťou nášho života. Moderné technológie v celom spektre možností, ktoré ponúkajú, atakujú mladého človeka celkom osobitným spôsobom. Nikto z nás nepochybuje o tom, že ich vplyv na jeho dozrievanie je obrovský. Stojí nám za spoločnú námahu prijať túto informáciu ako nemenný fakt, s ktorým sa treba zmieriť, alebo môžeme uvažovať o tom, *či a akou hrozbou je pre nás podceňovanie nekontrolovaného používania technológií?*

V oblasti školstva a v starostlivosti o mladých ľudí na Slovensku sme aktuálne svedkami veľavravného paradoxu. *Riešime „obedy zdarma“ a popritom nám nemá na Slovensku kto učiť* (v BA kraji chýbalo v auguste približne 450 kvalifikovaných učiteľov). Postavenie učiteľa v spoločnosti je mizerné. Toho učiteľa, ktorý vždy bol a bude kľúčovým iniciátorom vzdelanostného a osobnostného rastu mladého človeka. Prečo to spomínam? Pretože tento štát sa, bohužiaľ, nevie správať zodpovedne v tak závažnom fenoméne doby, akým sú internet, sociálne siete, virtuálna realita vo vzťahu k vývinu mladého človeka.

Naša škola nemohla čakať tak ako v mnohých iných prípadoch na uvedenie „francúzskeho modelu“ o používaní mobilných aparátov do celoplošnej praxe slovenského školstva (vo Francúzsku je používanie mobilov na školách paušálne zakázané). Po dôslednom zvážení všetkých okolností sme sa rozhodli - s ohľadom na dobro a zdravý vývin našich detí - na situáciu adekvátne reagovať.

Realita je znepokojujúca. **Narastá nedisciplinovanosť detí, nesústredenosť a nepozornosť pri vyučovaní, nesamostatnosť a alarmujúca nezodpovednosť pri plnení povinností.** *Na čo? Ja nechcem vedieť, ja si všetko nájdem na internete,* to je bežná odpoveď detí na naše upozornenie. Nie novinová správa, ale naša vlastná školská skúsenosť nám v prvom rade ukázala, že pokiaľ chceme plnohodnotne vzdelávať a vychovávať, nemôžeme zostať voči niektorým skutočnostiam nečinní. Samozrejme, že mobil nemôže za všetko a príčin terajšieho stavu je viacero. Považovali sme však za správne a zodpovedné zamerať svoju pozornosť dôslednejšie práve týmto smerom (no nielen) a to z nasledujúcich dôvodov.

Dovtedajšie usmernenie o používaní mobilov sa ukázalo ako nepostačujúce.

Vypnuté mobily v taškách tu boli aj po minulé roky, v praxi však bolo - aj z dôvodu personálne a technicky obmedzených kapacít - nemožné zabezpečiť akceptovateľný stav. Niektoré z ďalších dôvodov sa budeme snažiť načrtnúť nižšie, avšak za podstatné v tejto súvislosti považujeme povedať jedno: *mobil prestal byť len mobilom.* Už dávno nie je prostriedkom kontaktu, ale objektom poskytujúcim zábavu a umožňujúcim zakúsiť aj inú ako prirodzenú realitu. Stal sa zariadením s povahou počítača a obrovskými, veľmi ťažko kontrolovateľnými možnosťami.

Cirkevná škola Malacky

Poznáme dostatočne tieto možnosti, ktoré sa deťom vstupom do sveta internetu, kadejakých hier a aplikácií odкрývajú? Vieme hodnoverne posúdiť ich dopad na ich zdravý vývin? Prečo je pre nás problém ponechať mobilu v školskom prostredí prvotnú povahu prostriedku kontaktu?

Deti nevedia mobilné zariadenia správnym spôsobom používať.

Áno, dnešné deti sú technicky veľmi zručné, vedia informačné technológie ovládať. V globále sú oveľa zručnejšie ako dospelí. Technická zručnosť však nie je to isté ako schopnosť tieto zariadenia používať správnym spôsobom. Táto schopnosť je podmienená biologicky (fyziologicky) a deti ju majú vo svojom veku obmedzene rozvinutú. Nevedia rozlišovať, lebo im chýba abstraktné myslenie, ktoré podmieňuje analytické myslenie, teda proces myslenia, keď jeden úsudok odvodzujeme z druhého a výsledkom sú správne závery (takéto myslenie sa začína vyvíjať približne v 11/12 roku veku). Teda hovoriť dieťaťu, aké dopady má nekontrolované a neobmedzené používanie telefónu, je veľmi zložitá. Používať technológie správnym spôsobom je zdĺhavý proces, ktorý predpokladá rozvinuté vyššie myslenie človeka. Preto považujeme za nevyhnutné, aby sa deti najskôr učili vyhodnocovať a rozpoznávať kvalitu ponúkaného obsahu pod vedením skúsených a zrelých osôb.

Používanie mobilov vyvoláva závislosti.

Povieme si, kto dnes nie je na mobile závislý. Je však veľký rozdiel v tom, čo my bežne chápeme ako závislosť, inak povedané existujú rôzne stupne naviazanosti a návykovosti. Čo je však podstatné, u detí sa vytvárajú oveľa rýchlejšie a majú oveľa škodlivejšie účinky ako u dospelých.

Už existujú viaceré vedecké štúdie, ktoré dokazujú, že tieto „zdanlivo neškodné“ mobilné a počítačové závislosti detí sa somatizujú a spôsobujú viaceré fyziologické a telesné problémy, napr. poruchy pozornosti a aktivity. Na škole sme zaznamenali (tak ako na mnohých iných školách) zreteľný nárast výskytu týchto porúch. Nemáme to považovať za signál, ktorý súvisí s výskytom závislostí u detí (aj) našej školy?

Toto je jeden z kľúčových dôvodov, prečo nemôže mobil zostať v taške. Je to to isté, ako keby ste niekomu závislému od hracích automatov nechali pri sebe vypnutý funkčný automat a ešte bez možnosti ho sústavne kontrolovať. *Kto z rodičov si môže byť istý, že jeho dieťa problém nemá? A pokiaľ ho aj nemá, nemal by tu platiť empatický humanistický princíp voči tým, ktorí ten problém majú? Nemajú byť silnejší oporou pre slabších? Kto z rodičov si môže byť istý, že jeho dieťa napriek jeho zákazu mobil nevytiahne?* Navyše keď zoberieme do úvahy fakt, že dieťa v tomto psychologickom veku nie je schopné porozumieť obsahovému významu tohto nariadenia, a teda bude to brať len ako príkaz, nie ako uvedoméle poznanie.

Používanie mobilov vedie k nesprávnym a nezdravým praktikám.

Je to často opomínaná skutočnosť, ale veľmi dôležitá. Je vedecky dokázané, že z neurofyziologického hľadiska nie je jedno, ako človek píše a ako číta. Teda, či píšeme rukou alebo ťukáme text do klávesnice telefónu alebo mobilu. Rovnako nie je jedno, či čítame z papiera knihy alebo z obrazovky počítača a mobilu. Je dokázané, že vnímanie obsahu textu pri čítaní z papiera môže byť až o 33 percent lepšie, čo sa týka rýchlosti a hĺbky zapamätania, než pri čítaní z obrazovky, pretože mozog človeka nie je nastavený na nekončiaci, posúvajúci sa text. To, čo bežne označujeme

Cirkevná škola Malacky

za moderný spôsob čítania a písania, je v rozpore s poznatkami vedy, ktoré hovoria, že ľudský mozog je konštruovaný skôr pre klasické čítanie a písanie.

Nikto tu prirodzene nehovorí o tom, že by sme mali prestať čítať z obrazoviek a písať ťukaním, ale neprekračujeme zdravú mieru? Na škole sme zaznamenali výrazný nárast logopedických problémov detí. Inak a jednoduchšie povedané, naša nová skúsenosť je: *narastá významne počet detí, ktoré nevedia rozprávať, vyjadrovať sa a písať zodpovedajúco ich veku.*

Nemáme tieto skutočnosti pripisovať aj nadmernému používaniu technológií? Nie je znakom zodpovednosti, ak škola tento problém nerieši len v rovine vonkajších symptómov (cez špecializovaných odborníkov), ale že vstupujeme aj na rovinu, odkiaľ tieto problémy vychádzajú? Nie je znakom priateľstva, ak škola pobáda aj rodičov k tomu, aby cez tieto signály zo školského prostredia prehodnotili, AKO ČASTO a ČO ich dieťa vykonáva pri počítači a mobile? Máme to všetci pod kontrolou? Koľké z našich detí trávia na technológii (PC, mobil, tablet) do 1/3 svojho voľného času (odporúčanie niektorých odborníkov)?

Používanie mobilov potláča kritické myslenie.

Dnešné deti (a nielen ony) sú presvedčené, že všetko sa dá „vygoogliť“, a preto sa netreba veci učiť a zapamätať si ich. To je však hrubý omyl: musíme si vytvoriť základnú kostru a štruktúru vedomostí, aby sme mohli kompetentne o veciach premýšľať. Dnes vieme, že náš mozog nie je dobrý na základe toho, koľko faktov pozná, ale ako ich dokáže dať do súvislostí. Mozog získa schopnosť premýšľať len procesom porovnávania a ďalších myšlienkových operácií. Musí zistiť, že niečo je iné než to, čo pozná, a zároveň o tom musí premýšľať.

V spoločnosti registrujeme pokles kritického myslenia – ľudia uveria kadejakej fáme, hoaxu, konšpirácii, pretože nie sú schopní premýšľať a vytvoriť si na veci vlastný názor. Ako keby sme uverili, že na to, aby sme sa vedeli lepšie rozhodnúť, potrebujeme viac faktov. Nie je to pravda. Fakty potrebujeme, ale bez premýšľania sú nám na nič. Deti nemajú problém dostať sa k faktom (aj keď sa majú učiť vyberať správne zdroje), to, čo sa potrebujú učiť, je *premýšľanie* (vychádzajúce predovšetkým z diskusie a aktívneho počúvania).

Aj v tomto prípade sa chceme ako škola chovať zodpovedne: v prostredí školy sa jasne vymedzovať voči „google-zariadeniam“. Prirodzene, nechceme to robiť bez toho, aby sme súčasne neobracali pozornosť detí iným smerom.

Mobil nie je vhodným prostriedkom napĺňania potrieb dieťaťa.

Na záver to najdôležitejšie. Na cirkevnej škole sa v prvom rade snažíme o to, aby sme napĺňali potreby detí. To, čo sme sa naučili v ostatnej dobe a čo považujeme za vzácnu múdrosť, je, že potreby detí sa nemenia dobou, dobou sa mení len forma ich napĺňania. Potreby sú univerzálne u každého človeka. To, čím sa ľudia líšia je to, či sú tieto potreby uspokojované, alebo neuspokojované. Sme uistení o tom, že väčšina sociálnych a zdravotných problémov ľudí je daná tým, že ich potreby nie sú alebo neboli uspokojené vo veku, kedy uspokojené mali byť. To, čo sa potrebujeme všetci učiť, je to, AKÉ sú to potreby a AKO sa v danom období psychologického vývinu v danom veku človeka uspokojujú.

Cirkevná škola Malacky

V tejto súvislosti chceme zdôrazniť, že všetky potreby sa naplňajú prirodzeným spôsobom. My sme však v spoločenskom vývoji prišli do momentu, keď prirodzené veci nahrádzame neprirodzenými (umelými), neriadime sa prirodzenými princípmi, ktoré od vekov fungujú. Žiaľ, častokrát sa za tým skrýva naše sebeckto, pretože prirodzené veci sú ťažšie a zvyčajne namáhavejšie. Ale na druhej strane len ony vedú k pozitívnym výsledkom.

Späť k mobilom. Dotýkajú sa viacerých potrieb, ktoré môžu uspokojiť. V súvislosti s mobilmi jednu vnímame ako dominantnú. Potreba socializácie – byť s druhými ľuďmi, byť vo vzťahoch, vytvárať priateľstvá. Žiaľ, technológie cez sociálne siete vytvárajú dojem, že vzťahy sa dajú tvoriť týmto spôsobom. Výsledok? Deti, ktoré sa nevedia spolu porozprávať z očí do očí. Deti, ktoré sú schopné zdieľať cez fb, instagram všeličo možné, ale ak sú spolu, „tak není o čem“. Asi každý z nás poznáme obraz spoločne stolujúcich, ale nerozprávajúcich ľudí, s nosmi ponorenými v telefónoch. Mobily ničia verbálnu komunikáciu, ale aj dôležitú schopnosť vnímať neverbálnu komunikáciu medzi ľuďmi. A bez komunikácie nie sú zdravé vzťahy. *Máme byť voči tomuto trendu vo výchovno-vzdelávacej inštitúcii ľahostajní?*

Ustanovenie školského poriadku preto zostáva v platnosti a prosíme rodičov, aby prevzali aj rodičovskú zodpovednosť za jeho nedodržovanie. Hovoria to jednohlasne pedagógovia tejto školy a väčšinou sa v tomto duchu vyjadrila rodičovská rada.

Milí rodičia,

vnímaním znakov doby si uvedomujeme potrebu hľadať iné a účinnejšie spôsoby výchovy a vzdelávania. Tak ako sa menia deti, musia sa meniť aj naše pedagogické prístupy. Áno, pri mobiloch sme urobili rozhodné a radikálne rozhodnutie. Ale už počiatočné odozvy nás presvedčajú o jeho správnosti. Viacerí rodičia nám avizovali zmenu myslenia a uvažovania svojich detí. Mení sa klíma v niektorých triedach. Deti začínajú hovoriť o iných témach a venovať sa zdravším činnostiam.

Veríme, že tak ako doposiaľ sa budeme spoločne usilovať, aby rodina a škola boli spolupracujúcimi partnermi pri vyzrievaní detí v zodpovedné, uvedomelé a kultivované osobnosti.

Ďakujeme Vám za pochopenie.

Za školské spoločenstvo Daniel Masarovič.
